

*Starego nie ma już Paryża (tak się zmienia
Kształt miasta, prędzej jeszcze niż serce człowieka)*

Charles Baudelaire, *Labędź*, tłum. Mieczysław Jastrun

W latach pięćdziesiątych XIX wieku urbanista Georges-Eugène Haussmann przeprowadził spektakularną metamorfozę Paryża, przecinając go siatką szerokich, prostych bulwarów, pstrząc parkami i gwiaździstymi placami, ale również rozbierając budynki oraz wyburzając dzielnice. Charles Baudelaire był naocznym świadkiem przebudowy francuskiej stolicy. Poeta obserwował, jak modernizacja wpływała nie tylko na przestrzeń miejską, lecz także na mentalność paryżan. Wizerunek nowoczesnego miasta, osiągnięty kosztem starych kwartałów i ich rezydentów, wymusił bowiem rekonfigurację układu sił społecznych, uwidocznili podmioty wcześniej marginalizowane, przywracając je w pole publicznego widzenia. Słowem – przemianom uległy zarówno (kraj)obraz stolicy, jak i obrazy jej tożsamości społeczno-kulturowej.

Połączenie tych dwóch – fundamentalnych dla epoki ponowoczesnej – kategorii, a mianowicie miasta oraz obrazu, chcielibyśmy zaoferować Autorkom i Autorom jako przedmiot naukowej refleksji. Przekonani o postępującej wizualizacji i urbanizacji kultury postanowiliśmy poświęcić zatem najnowszy, dwudziesty, numer „Adeptusa” miejskiej kulturze wizualnej. Właśnie w sferze wizualiów szczególnie wyraźnie ujawnia się dynamiczny charakter miast oraz ich tendencja do ulegania ciągłym przeistoczeniom. Wszak to obrazy często wyzwalają, a później manifestują dokonanie się zmian.

Zachęcamy Autorów i Autorki do pochylenia się nad problematyką miejskości w krajach Europy Środkowej i Wschodniej przez pryzmat wizualnych form stanowienia oraz wyrażania tożsamości mieszkańców miast. Obrazy rozumiemy szeroko i interdyscyplinarnie, interesują nas więc nie tylko dzieła sztuki, lecz także części składowe zróżnicowanej ikonosfery miast, ilustracje praktyk społecznych, których przedmiotem oraz przestrzenią jest krajobraz miejski. Słowem – chcemy skupić się na ikonicznej sferze poszczególnych miejscowości, traktowanej zarówno jako przedmiot dyskusji, jak i pole, na którym się one toczą.

Proponujemy również twórcze poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu obrazy funkcjonujące w przestrzeni publicznej wpływają na rzeczywistość społeczno-polityczną. Chcielibyśmy sprawdzić, które z marginalizowanych dotąd wątków obrazy czynią widzialnymi, przywracając w sferę widzenia kwestie dotąd niewidoczne (a często wręcz niewidzialne), a także w jaki sposób zmieniają schematy uczestnictwa poprzez ustanawianie nowych wzorców współdziałania między mieszkańcami, artystami oraz instytucjami miejskimi.

Wśród proponowanych przez nas zagadnień cząstkowych wymienić można chociażby:

- architekturę i sztukę publiczną jako „stelaż” miejskiej ikonosfery,
- obrazy w mieście dominujące, podporządkowane administracyjnym kreatorom ładu przestrzennego,
- identyfikację wizualną protestów oraz akcji artystycznych dotyczących symbolicznego przejmowania części wspólnych miasta dla realizacji konkretnych celów politycznych,
- aktywistyczne działania w mieście (wykorzystujące obrazy w charakterze siły sprawczej) oraz artystyczne *performances* jako oddolne próby odzyskiwania przestrzeni publicznej,
- wizualność grup wykluczonych i marginalizowanych, próby odzyskiwania przez nie widzialności w polu społecznym, wizualne (auto)identyfikacje jednostek oraz zbiorowości,
- wizualizacje procesów formowania się świadomości obywatelskiej i nowoczesnych postaw miejskich,
- związki sztuk wizualnych z literaturą oraz literackie reprezentacje miast i ich ikonosfery.

Na zgłoszenia (za pośrednictwem platformy czasopism IS PAN: <https://ispan.waw.pl/journals/>) czekamy do **15 lutego 2023 r.**

Redakcja akceptuje wyłącznie prace w języku polskim i angielskim. Nadesłany artykuł (wraz z przypisami, bibliografią, abstraktem i słowami kluczowymi) nie powinien przekraczać 40 tysięcy znaków, wliczając spacje. Przypisy oraz bibliografię prosimy sporządzić wg stylu APA, 7 edycji. Szczegółowe wymagania redakcyjne i informacje techniczne znajdą Państwo na naszej stronie: <https://ispan.waw.pl/journals/index.php/adeptus/about/submissions#authorGuidelines>

Planowana data publikacji: **jesień 2023 r.**

Pytania prosimy przysyłać na adres: gnot@ucl.cas.cz lub maciej.metrak@ispan.waw.pl

Bieżące informacje zamieszczamy także na Facebooku: <https://www.facebook.com/AdeptusIS>

Patronat nad publikacją:

